

Óli B. vaskar hendur í fótvatni Jesper Langbølle prests

Harra blaðstjóri! Ger so væl, og gev mær innivist fyri hesum minum viðmerkingum. Leygardagin 15. í hesum kemur eitt Dagblað mær heilt óvart, og als ikki væntað inn á gólv. Ovfarin sum eg bleiv, tók eg tað upp við berum hondum.

Eg grunaði alt í einum, at nú man okkurt vera áfátt í Havn. Men gakk. Óvast á breddanum í fyrsta teigi til vinstri sjálvandi, á fyrstu síðu stendur: «Áðrenn halgimannadýrkanin av Palme kemur ov langt...» (síðu 3). Sum eyðvitað blaðið eg út á síðu 3 fyri at fáa um tann rætta endan.

Har hevur Óli handtikið ein danskan prest. Og endurtekur hasi áðurnevndu orðini, um halgimannadýrkanina.

Harra Óli Breckmann! Alt tú var og er ein kaldur, og tað sum danir rópa kyniskur provokaterur. Tað visti og veit alt ov væl, men at tú eisini var so frekur og hartil bannsettur, tað hevði eg aldri droymt um. Áðrenn eg fari longur út í títt stóra ljóta registar, fari eg at nevna nakað, um meg ikki minnst skeivt, tí tað eru nú mong ár síðan. Hátt virdi Hákup Djur-

huus, fyrrv. lög- og lögtingsm., segði í einum vissum samanhangi: «Ongin átti at sprka til ein falnan mann.» Hasi orð átti tú at tikið til tín. Við teirri broyting, at í hesum færi er maðurin «deyður». Trúgva skal tú mær, Óli, at hatta ummæli í Dagblaðnum um Olof Palme kemur at forfylgja tær restina av lívi tínum. Og tað, ið verri er, tú hevur longu gjørt tín egna gravstein. Áskriftina kanst tú lata handan Langbølle prest seta á hann.

Nú fellur mær til hugs, tá eg las í 7. bindi eftir Hans. A. Djurhuus sála. Á blaðið 95, stykki VI: «Men tá ið Peter Arrheboe kastaði jorð á Heina bónda á Ryggi, tá hoyrdu miðvingar eina talu, sum ikki áður var hoyrd her á landi: «Hon byrjaði við hesum orðum: «Gjóvur livdi tú, tjóvur doyði tú — og her stigi eg á tjóva-grøv».

Tó at ikki hesi orð vorðu segd í dagblaðnum, so kunnu tey bert latast í ein annan búna. So sum politiskur yvirgangskroppur — peikar móti terrorismu og mongum øðrum veruleikafjarum dømum tikin upp ú einum myrkum

helvitis kjallaraholi. Óli! sambært handan vakurleikan, ið sást um kistu Palmes sála í gjárkvöldið í SVF og har til øll tann mannfjöld, ið heiðraði halgimenni, sum tú so spottsliga nevnið hann. Eg vildi bara fyri at fingið alt fullgjøgjað, sæð teg og prestin Langeballe í einum horni í salinum, prýddar við mongd av trøllakambum. Eg kann til-tonkja mær tína svørtu samvitsku í útsjónd. Tí hina hjá prestinum, hana dugi eg at lesa í eygnabráði hansara. Tí eygað er sálarspegilin.

Tit báðir koma eftir øllum at meta at fáa einar sálarlaga myrkar og daprar páskir.

Til allar seinast, tað skuldi ikki staðist á hjá mær, at sett handan teologin suður á sjógv, um tað var at leitað eftir teimum røttu orðunum í halgubók.

Nær og hvar savnaðist Jesus saman við kongum og fúrstum? Nei hann helt til millum meg og minar likar, og ikki júst í tilikum farisearabølum, sum tit báðir, eftir øllum at døma.

Takk fyri upptøkuna.

Hentzar Joensen

Arabo og arbeidsloysisstrygging

Tey sosialu framstígg, tær ábetur í livikoronum, sum fólk okkara hava vunnið gjøgnum nýggjari søguna, eru úrslit av stríðnum hjá arbeidararørsluni og undangongumonnum hennara, javnaðar- eins væl og aðrir sosialistiskir politikarar. Í framkomnum londum eins og norðanlondini, kunnu vit eitt nú nevna fólkpensjónina, dagpeningaskipanina og ikki minst arbeidsloysisstryggingina, sum í grannalondum okkara er ein sjálvsagdur rættur. Føroyar er einasta norðurlenska samfelagið, ið ikki hevur arbeidsloysisstrygging.

Tað átti tí at verið ein náttúrlig uppgáva hjá færrsluni og javnaðarflokkinum at arbeiði fyri hesum sum næsta stigi fyri at koma upp á hædd við framkommin lond í sosialum livikoronum. Javnaðarpolitikarar hava eisini

luftað hesi hugsan nú og tá, uttan tó at hava fingið ítøkilig úrslit. Borgaraliga andstøðan móti arbeidsloysisstrygging hevur bygt á satt misálit á manna-lyndið: «fáa vit arbeidsloysisstrygging, so fara fólk ikki at tima at arbeiða, fara bar aat sita á reyvini og taka móti pengum». Við øðrum orðum: menniskjað er grundleggjandi dovið, arbeiðið bert um hungur hóttr ella piskurin smellur í endabollarnar.

Tað undraði tó stórliga at hoyra víðtal við javnaðartingmannin Thomas Arabo í danska sjónvarps-táttinum «søndagsavisen» herfyri. Hann segði seg vera móti arbeidsloysisstrygging, tí vit eiga heldur at skapa arbeidspláss, so fólk kann arbeiða fyri pengarnar í staðin fyri at fáa teir fyri onki at gera.

Her er nakað grundleggjandi, sum hann

hevur misskilt. Ongin andsøgn er millum at hava eina arbeidsloysisstryggingarskipan og tað at gera iløgur í arbeidspláss. Fólk hava nevnliga ongastaðni rætt til stuðul, um samfelagið kann útvega teimum arbeiði. Sigur tú nei til arbeiði, tú ert førur fyri at røkja — uttan vigandi grundir — missir tú rættin til arbeidsloysisstuðul. Talan er um eitt trygdarnet, sum bert verður nýtt sum seinasta loysnin, um onki arbeiði er fyri fólk. Eitt solidaritetstiltak.

Spurdu um onki arbeidsloysis var í Føroyum, svaraði javnaðartingmaðurin, at onki hagtøl eru (hvi?), men talan var um tíðarbandið (sæsonbetinget) arbeidsloysis, og «tað vóru fólk so von við, at tey dugdu at liva við tí». Eg etaðist, og hugsaði fyri mær, at hetta argument frá javnaðarsíðu eisini kundi veirð nýtt

Valuta- og Prísráð Føroya um:

Ferðaseðlaprísir v.m. loftvegis:

Í lýsing 16.11.84 í útvarpi og dagblaðnum boðaði prísráðið frá, at ferðaseðlaprísir v.m. sum, av Danair vóru lýstir til at koma í gildi 19.10.84., ikki eru góðkendir av prísráðnum og harvið ikki lógligir.

Henda avgerð prísráðsins var, av Danair, klagad til Yvirprísráðið sum heimildarleys at vera.

Danair vildi hava Yvirprísráðið at gera úrskur um, hvørt prísráðið hevði heimild at taka avgerð um prísir hjá Danair á Føroyarutuni.

Yvirprísráðið hevur

havt klaguna frá Danair til viðgerðar í drúgva tíð og er nú kokið til ta niðurstøðu, at geva Prísráð Føroya viðhald í síni støðutakan um prísir á Føroyarutuni hjá Danair.

Tað fyriliggur nú skjaltilfar frá Føroya Landsstýri og Statsministerinum, sum gevur Prísráð Føroya viðhald, hvat viðvikir avgerðarrætti í hesum máli.

Samstundis sum Prísráð Føroya nú endurtekur kunngerð sína 16.11.84, so verður skjaltilfar umbiðið frá Danair.

Hetta skjaltilfar skal nýtast undir komandi kanningum, um grundarlag er fyri møguligum prislækkungum.

Sambært lóg um prís- eftirlit, so er tað prísráðið, sum skal hava eftirlit við øllum primum og prisa- avtalum her á landi, og sum støðan er í dag, so er eingin ivi um, at tað er prísráðið, sum skal hava eftirlit við og harvið góðkenna allar prísir, sum Danair marknaðarfærir í Føroyum til Føroyarutuna.

móti eitt nú fólkpensjónini, tá hon kom fram: «gomul fólk í Føroyum eru so von við at børnini taka sær av teimum, at tey kunnu gott liva við tí». Og um dagpengar: «Vanligir verkamenn eru vanir við at missa farmin tá árar leggjast inn, so okkum feroyingum tørvur ikki sjúkradagpengar. So fara øll bara at leggjast sjúk í staðin fyri at arbeiða».

Nú rokni eg ikki við, at Arabo hevur slíkar áskoðanir, men hvi so um eina møgulega arbeidsloysis-tryggingarskipan? Hvi ikki lata eyguni upp fyri, at menniskjað grundleggjandi er ein virkin vera, sum fyrst og fremst vil virka og skapa, og sum er ónóg við at vera óvirkin? Tað eru bert fá avvíkjandi, sum elska at sita og reyvini og onki gera. Hin óvirkin missir sjálvsálitið og persónleikan úteftir, gerst ónógdur við seg sjálván og hatar tilveruna. Vit vita frá kanningum, at í londum við stórum arbeidsloysis veksur eitt nú sjálvsomorðsprotentið. Hin arbeidsloysisi, sum ikki sleppur at virka við tað fak hann hevur lært og brúkt livið til, fellur ofta til alkoholmisnýtslu, sjálvsniðurbrotandi livihátt — og tað er sjáldan, hann livir upp til fantasi hjá borgaraligum feroyingum um ein sum «livir í súg og dús av onki at gera». Sannleikin er tann evugt: líka mikið hvussu keðiligt, innantómt og niðurbrotandi arbeiðið hjá tí arbeidsloysisi var, so vil hann oftast heldur aftur til tað enn at vera arbeidsloysisur.

Arbeitsloysisstuðulin er bert ein trygging móti, at hann umframt sálarlaga og felagsliga, eisini gongur fíggjarliga til grundar og doyir av hungri.

Nógv tjak var, tá vanligt arbeidsfólk skuldu fáa sjúkradagpengar. Men ongin setti spurnartekin við, at tænaustumenn, stjórar og aðrir kundur vera burtur frá arbeiði uttan at seta eitt oyra av lønini í veð. Hvussu kunnu vit so rokna við, at fólk sum hava síni arbeidsviðurskifti tryggjað, fasta løn og kanska eykainntøkur eisini, skuldi hugsa um arbeidsloysisstuðul eitt nú fyri tey sum arbeiða á flakavirkjum?

At vit ikki, sum onnur samfeløg, hava almennar arbeidsávisingarstovur, har fólk kunnu venda sær tá teim vantar arbeiði, eins og arbeidskeyparar kunnu venda sær tá teim vantar arbeidskraft, er eitt. Annað er, hvi vit ikki færa hagtøl yvir arbeidsloysisi. Kundi ikki Hagstovan við sínum nógvu fulltrúum tikið hetta til sín?

Og: tað er lætt at vera við, at onki arbeidsloysisi er, tá man tosar um eitt samfelag, sum yvirhøvar útflytir sitt arbeidsloysisi so at onnur samfeløg fáa feroyingar omaná sitt egna arbeidsloysisi. Hópur av feroyingum býr í út-

londum aleina av teirri orsök, at teir onki arbeiði fáa heima og at trygdarskipanir eru ongar. Her er ofta talan um skulað og lært fólk — vit fáa eisini okkara «kvalifikationsprodukt», skúling av arbeidskraftini, goldna aðrastaðni frá — og seiðis missa vit nógv serkeni og ikki minst livgan í mentanarlívinum. Fingu vit øll okkara meir ella minni «lærdu» fólk heim aftur, hevði samfelagið verið væl ríkari enn tað er í dag, har næstan alt snýr seg um fisk. (Sjálvandi alt gott um tað, men onnur livsvirði eru eisini til og eiga at stimbrast og mennast).

Men fyri at koma aftur til tín, Arabo: so vóni eg at tú sum javnaðarpolitikari hevur verið mismæltur í «søndagsavisen». Og eg rokni ikki við at nógvir javnaðarmenn taka undir við tínum sjónarmiðum um arbeidsloysisstrygging. At enda: tú mást minnast til, at tá alt kemur til alt, so er tað arbeidaraklassin sjálvur, sum rindar útreiðslurnar til eina slíka skipan, sum átti at verið ein sosialur mannarættur.

múli

ADALFUNDUR

Føroya Felag móti Krabbameini hevur aðalfund mánakvöldið 7. apríl kl. 19.30 á Hotel Hafnia.

Marjun Hanusardóttir heldur stuttan fyrilestur um kost og heilsu.

Dagsskrá eftir lógin.

NEVNDIN